

ဃီၤသ့ၣ်တဖၣ်

ဃီၤအိၣ်လၢယဟံၣ်ပူၤ မ့တမ့ၢ် လၢယ (Apartment) အဖၣ်မဲၣ် အပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ယကသ့ၣ်ညါဒဲလဲၣ်?

- နကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ဖိဃာ်ဒီးအံၤတကလုာ် လၢအိၣ်လၢနဟံၣ်ပူၤ။
- တဘျီတခိၣ်လၢနဟံၣ်ပူၤန့ၣ် ကအိၣ်ဒီးတၢ်ဃာ်တဖၣ်လၢအ့ၣ်တၢ်။

ယဆိကမိၣ် ဃီၤမ့ၢ်အိၣ်လၢယဟံၣ်ပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ယကသ့ၣ်မၤဒဲလဲၣ်?

နမ့ၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်ဒိလဲအပူၤ မ့တမ့ၢ် အဖၣ်မဲၣ်အပူၤန့ၣ် တဲဘၣ်နဟံၣ်ကစၢ် မ့တမ့ၢ် (apartment manager) ပုၤ လၢကွၢ်သးကျဲတၢ် အအိၣ်တက့ၢ်။ အဝဲသ့ၣ် ကမၤစၢၤန့ၣ်ကျဲကျဲအိၣ်ဝဲလၢတၢ်ဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ ဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါအပူၤန့ၣ်လီၤ။ မၤဘၣ်ချ့ချ့ ဒီး လိာ်ပိာ်ထွဲဘၣ် ခိၣ်ခါကျဲ သၢပတီၢ်အံၤန့ၣ်တက့ၢ် လၢတၢ်န့ၣ်အဃိ နက နီဟးထီၣ်ကွံာ် ဃီၤလၢနဟံၣ်ပူၤ ဒီး မၤဘၣ်အဝဲသ့ၣ် ဒ်သိးသုတလဲၤဒိဆူပုၤ ဃီၤအဟံၣ်တဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်။

၁. ကွၢ်ထံကယံၢ်တၢ်လိာ်ခဲလၢာ်လၢ ဃီၤအိၣ်လၢယသ့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်။ တၢ်ကထံၣ်န့ၣ်ဃီၤလၢ :

- ဟံၣ်တၢ်ပိာ်တၢ်လိာ်ခဲလၢာ်အဖီလၢာ်, လၢတၢ်အိၣ်ပူၤ, လၢအလီၢ်ခံ (လီၢ်မံဒါတဖၣ်, လီၢ်ဆ့ၣ်နီၤကပုာ်တဖၣ်, လၢ တၢ်ဟံတၢ်ကူတၢ်သိးအလီၢ်တဖၣ်)
- တၢ်ဖိလၢာ်ဒ်အမ့ၢ် မ့ၢ်အူဒၢတဖၣ်, ကလံၤဒၢတဖၣ် ဒီးလီၢ်ဒၢကတိၤဆိတဖၣ်အဖီလၢာ်
- လၢတၢ်န့ၣ်လိာ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်ဘျးလီၤအီၤ မ့တမ့ၢ်အိၣ်ဘျးဝဲဒီးတၢ်န့ၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ဂီၤ တဖၣ်, မဲာ်ထံကလၢသ့ၣ်တဖၣ်, ဒီးယၣ်ဘျးသဒၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ။
- လၢတၢ်ကူတၢ်သိးတဖၣ်လိာ်, လၢထၢာ်တၢ်ဘိၣ်တဖၣ်လိာ် ဒီး လၢတၢ်ဟံတၢ်ဖိတၢ်လံၤအဒၢတဖၣ်အပူၤန့ၣ် လီၤ။

၂. မၤသကိးဘၣ်တၢ်ဒီးပုၤ လၢမၤလီၤမၤဃီၤ လၢတၢ်မၤဟးဂီၢ်ကွံာ်ဃီၤလၢ တၢ်လိာ်ခဲလၢာ်ဖဲဃီၤအိၣ်သ့ဝဲတတီၤလၢ လၢန့ၣ်တက့ၢ်။

- မၤစၢၤ မၤကဆိထုးထီၣ် ဒီးသးကွံာ်ဟံၣ်ဃီတၢ်ပိာ်တၢ်လိာ် ဒ်သိးန့ (apartment) အဖၣ်မဲၣ်ကဘၣ်တၢ်မၤကဆိ အီၤလၢာ်လၢာ်ဆ့ၣ် ဒိဖျိလၢပုၤ မၤလီၤမၤကွံာ်ဃီၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်။
- နမ့ၢ်ဟံလီၤန့ၣ်သးလၢနကပုၤ ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဃာ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤသံတၢ်ဃာ်လၢနနီၢ်ကစၢ်ဒ်န့ၣ်န့ၣ်ကိးဘျီ ဒီးဖးဘၣ် တၢ် သိၣ်လိသီလိအကျိအကျဲ ဒီး မၤပိာ်ထွဲဘၣ်ဒ်တၢ်န့ၣ်လီၤအကျိအိၣ်ဝဲအသိး ဒီးတၢ်ပူၤဖျးလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်။ ပလီၢ်ဘၣ်န့ၣ်သးလီၤဆိလၢနဖိဆဲးသးစၢ်တဖၣ်ဟဲဒီးမၤဘၣ် တၢ်လၢမၤဘၣ်ဒိဘၣ် ထံးအီၤသ့တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်။
- လၢနဟံၣ်တၢ်ပိာ်တၢ်လိာ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်, သူဘၣ်ထဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးလီၤဝဲလၢဘၣ်ဃးတၢ်ဖိတၢ် လံၤလၢတၢ်သူအီၤသ့န့ၣ်တက့ၢ်။
- သူဘၣ်ကသံၣ်မၤသံတၢ်ဃာ် ခဲအံၤခဲအံၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤသံတၢ်ဃာ်ဖဲ ၁ မ့တမ့ၢ် ၂ သီ န့ၣ်တက့ၢ်။

၃. မၤကဆိဘၣ်တၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့ လၢ နဟံၣ်ပူၤ ဒီးသးကွံာ် ဟံၣ်တၢ်ပိာ်တၢ်လိာ်လၢအမၤတံာ်တၢ်တၢ်, လီၤဆိဒ်တၢ်

လိပ်မံဒါ ဒီး လိပ်ဆိုင်နီကပုတ်တဖန်န့တ်တကွာ်။

- နုလိပ်ဘုတ် တံင်မၤကဆီနုတံင်ဖိတံင်လံၤလၢဘုတ်ဃးဒီးနုၤတဖန်ခဲလၢက် - ဟံင်တံင်ပိတ်တံင်လီ,တံင်ဖိတံင်လံၤလၢ အိန်လၢဟံင်ပူၤတဖန်, ဖိသုတ်တံင်လိက်ကွဲဒီး တံင်ကူတံင်သီးသ့ၣ်တဖန်န့တ်လီၤ။
- ကတိၤတံင်ဆူ (**apartment manager**) အဖန်မဲၣ် ပုၤကွဲၣ်ရဲၣ်ကျဲၤတံင် လၢဘုတ်ဃးတံင်သုးကွဲၣ်တံင်ဖိတံင် လံၤလၢအအိန်နီးတံင်တဖန်န့တ်တကွာ်။ **နုတဘုတ်သးလၢပုၤ ဂၤကတံးန့တ်ဝဲနီတဂၤဘုတ် ဒီးနုသးတအိန်လၢနကတံးန့တ်အိၤဒီးသုအိၤတဘျီကဒီးလၢက်ဘုတ်။**
- ပလိပ်ဘုတ်နုသးလၢ လိပ်မံဒါလၢတံင်သုတုၣ်အိၤလံတဖန် ဒီး ဟံင်တံင်ပိတ်တံင်လီအဂၤသ့ၣ်တဖန်လၢနတသ့ၣ်ညါ တုၣ်အထူးအထံး။

ပီၤအံၤဒုးဆူးဒုးဆါယၤသ့ၣ်ကိးဒါ?

ပီၤတဖန်အံၤ တရံၤလီၤဝဲတံင်ဆူးတံင်ဆါဘုတ်, ဘုတ်ဆုတ်မၤအုနုပုၤ ငးဒီး အအုတ်တံင်နုၣ်ဒုးကဲထီၣ်ဝဲမ့ၣ်, ဘုတ်ကဖိ, လီၤငး, ဘုတ်ထီၣ်ဂီၤ (သး, ဘုတ်ကဖိထီၣ်, ဘုတ်ကိၤအု)။ နုမ့ၣ်ဖိၣ်ပလံးတဘုတ်ဒီးနုစုန့တ် မ့တမ့ၣ်တဖန်အအုတ်နုၤလီၤ တဖန်, မၤလီၤတံင်ဘုတ်ဒုးသီးနုကသ့ၣ်စီနုစုတဖန် ဂ့ၤဂ့ၤဒီး ထဲန့တ်နုတဒီးန့တ်ဘုတ် ဃူးဃာ်န့တ်လီၤန့တ်ဘုတ်။

Information gathered from a document prepared by Michael Waldvogel and Charles Apperson, Entomology Extension Specialists, North Carolina. Developed by the Orange County Health Department, North Carolina.